

Alternatif Turizm Türleri İle İlgili Bir Literatür Taraması

Seher Ceylan^{1*}, Ahmet Çetin²⁺ ve Nuray Selma Özdişçiner³

¹Turizm ve Otel İşletmeciliği/ Denizli Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Türkiye

²Turizm ve Seyahat Hizmetleri/ Denizli Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Türkiye

³Turizm İşletmeciliği/ Turizm Fakültesi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Türkiye

*Corresponding Author: ceylans@pau.edu.tr

+Speaker: ceylans@pau.edu.tr

Presentation/Paper Type: Oral / Full Paper

Özet – Turizm denildiğinde, çoğu insanın aklına sadece deniz-kum-güneş üçlüsünün gelmesi ve kitle turizminin gelişmesi, yıllar boyunca özellikle kıyı bölgelerinin doğal, sosyal ve kültürel yapısında önemli bozulmalara yol açmıştır. 1980’li yıllardan itibaren bu olumsuz etkilerin ortadan kaldırılması, turizmde sürdürülebilirliğin sağlanması ve turizmin çeşitlendirilmesi amaçlarıyla alternatif turizm kavramı tartışılmaya başlanmıştır. Alternatif turizm, destinasyon geliştirilmesi sürecinde tüm paydaşların katılımının öngörüldüğü, nispeten küçük ölçekli ve taşıma kapasitelerini dikkate alan planlamaları ile sürdürülebilirlik kapsamında turizmin önemli bir alanını oluşturmaktadır. Alternatif turizmin, turizmin tüm yıla yayılmasının sağlanması, farklı destinasyonların da turizm alanında değerlendirilmesi ve turizmden elde edilen gelirden ağırlıklı olarak yerel halkın yararlanması gibi hedefleri bulunmaktadır. Bu çalışmada, 2019 Nisan ayı itibarıyla, alternatif turizm alanında ülkemizde yapılan ulusal çalışmaların bir taraması gerçekleştirilmiş ve çeşitli açılardan bu çalışmalar tablolaştırılmıştır. Google Akademik’de, anahtar kelime ve başlıkta, alternatif turizm türlerinin isimlerine göre arama yapılmış, tezler ve kitaplar dışındaki alternatif turizm makaleleri, yayımlandıkları yıl, çalışmanın gerçekleştirildiği destinasyon, çalışmanın yöntemi, çalışmanın yapıldığı alternatif turizm türlerine göre sınıflandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler – Alternatif turizm, literatür, alternatif turizm türleri

I. GİRİŞ

Turizm, ülkelerin ekonomilerine sağladığı olumlu etkiler nedeniyle vazgeçilemeyen bir endüstridir. Alternatif turizm ise, literatürde oldukça tartışılan ve farklı şekillerde tanımlanan bir kavramdır. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından sosyal ve ekonomik uyum hususuna, yerel ve yabancı girişimcilerin işbirliğine ve gelişmede yerli malzeme kullanılmasına öncelik verme amacını güden bir turizm türü olarak tanımlanan alternatif turizm [1], güneş, deniz ve sahillerin kullanıldığı kitle turizmine alternatif olarak gelişen turizm türlerine de verilen isim olarak anılmaktadır [2]. Kılıç & Kurnaz (2010)’a göre alternatif turizm, kitlesel klasik turizme alternatif olarak gelişen turizm türlerini ele alan bir kavramdır ve Türkiye’de var olan doğal, tarihi ve kültürel varlıklarını koruyabilmek, sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla son yıllarda önemli çalışmalar yapılmıştır [3].

Tanım ve terminoloji açısından oldukça karışık olan alternatif turizm kavramını irdeleyen çalışmada ise, birçok araştırmacının alternatif turizm ifadesi ile birlikte sorumlu turizm, yeni turizm, yumuşak turizm, düşük etkili turizm, özel ilgi turizmi, sürdürülebilir turizm, yeşil turizm gibi kavramlar kullandıklarına dikkat çekilmiş; alternatif turizmi “kitle turizminin alternatifi” olarak tanımlamanın bazı boyutlarıyla eksik kaldığını ve sürdürülebilirlik felsefesinin benimsenmesinin alternatif turizm gelişiminin temel noktasını oluşturduğu öne sürülmüştür [4].

Turizm sektörü, değişen tüketici davranışları ve insan ihtiyaçlarına göre sürekli değişmekte ve gelişmektedir. Son yıllarda özellikle sürdürülebilir turizm anlayışının yaygınlaşması alternatif turizm kavramını daha önemli hale getirmiştir. Doğal kaynakların kaliteli bir şekilde uzun süre kullanılabilmesini sağlamaya yönelik bir yaklaşım olan sürdürülebilirlik anlayışı [5], alternatif turizme de temel oluşturmaktadır. Çevre bilincinin gelişmesi, turistlerin beklentilerinin farklılaşması, alternatif turizm destinasyonlarının geliştirilmesi ve desteklenmesini hızlandırmıştır. Gelişimi sürecinde tüm paydaşların katılımını öngören alternatif turizm, küçük ölçekli olması, taşıma kapasitelerini aşmayan yapısı, kitlesel turizm yerine bireysel turizm faaliyetlerini desteklemesi gibi nedenlerle tüm ülkelerin dikkatini çekmiştir. Bunun yanı sıra, ülkelerin turizmi bütün yıla yayarak turizm gelirlerinden daha fazla pay alma isteği, insanların sosyal ve ekonomik gelişim düzeyinin artmasıyla birlikte klasik kitle turizminden sıkılmaları, tatilden beklentilerinin değişmesi ve yeni arayışlara hitap eden farklı tatil imkanlarının gündeme gelmesi alternatif turizmin gelişmesinde etkili olan faktörler arasında sayılabilir [6]-[1].

TÜBİTAK’ın Vizyon 2023 Ulaştırma ve Turizm Ön Raporunda turizm endüstrisinde olası değişimler arasında 3S (sun, sea, sand) olarak bilinen deniz, kum ve güneşin yerini 3E (exciting, educational, entertainment) heyecan, eğlence ve eğitimin alacağı, ortalama çalışma sürelerinin kısalmasına bağlı olarak turizme katılan insan sayısının artacağı, ortalama insan ömrünün uzamasına paralel olarak da tatile daha çok

zaman ayrılacağı ifade edilmektedir [7]. Ülkemizde 1960'lı yıllarda planlı kalkınma dönemiyle başlayan turizm sektörü ile ilgili çalışmalar, sürdürülebilirliğin gerçekleştirilebilmesi için Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2013 Eylem Planı ve 2023 Stratejik Plan ile uygulamaya konulmuştur. Söz konusu planların hedefi, turizmde alternatif türlerin geliştirilmesi yönündedir [3].

Alternatif turizm ile ilgili yapılan çalışmaların birçoğunda, alternatif turizm kitle turizmine karşı bir çözüm önerisi olarak ifade edilmekte ve böyle bir turizm çeşidine niçin ihtiyaç duyulduğuna ve ülkelerin turizmine ne tür etkilerde bulunduğu işaret etmektedir [8], [9], [10], [11], [12]. Ülkemiz alternatif turizm olanakları açısından çok zengin turizm kaynaklarına sahiptir ve bu potansiyelden yeterince yararlanabilmesi için alternatif turizmin geliştirilmesi gerekmektedir [13].

II. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı, 2019 Nisan ayı itibarıyla, alternatif turizm alanında ülkemizde yapılan ulusal çalışmaların bibliyometrik analizini gerçekleştirmek, çeşitli açılardan bu çalışmaları sınıflandırarak, bundan sonra bu konuya yoğunlaşacak olanlara yol göstermek ve alternatif turizm literatürüne katkıda bulunmaktır. Bahçe vd. (2013), çalışmalarında, alternatif turizmi doğaya dayalı, kültüre dayalı, özel ilgiye dayalı ve eğitime dayalı alternatif turizm olmak üzere 4 ana kategoride değerlendirmişlerdir [14]. Bu çalışmada Bahçe vd.'nin sınıflandırması esas alınmış, ana ve alt kategoriler kapsamında makaleler incelenmiştir. Söz konusu anahtar kelimelerle gerçekleştirilen inceleme sonucunda, 1995 yılından itibaren çalışmalara rastlanmıştır. Google Scholar'da, anahtar kelime ve başlıkta, alternatif turizm türlerinin isimlerine göre arama yapılmış, tezler ve kitaplar dışındaki alternatif turizm makaleleri, yayınladıkları yıl, çalışmanın gerçekleştirildiği destinasyon, çalışmanın yöntemi, çalışmanın yapıldığı alternatif turizm türlerine göre sınıflandırılmıştır.

Tablo 1'de alternatif turizm türlerine göre makale sayısı değerlendirildiğinde, 1995-2019 yılları arasında toplam 321 adet ulusal makalenin mevcut olduğu, bu makalelerden 188'inin doğaya dayalı, 83'ünün özel ilgiye dayalı, 35'inin kültüre dayalı ve 15'inin ise eğitime dayalı alternatif turizm türü olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre en yaygın olarak çalışılan konunun, doğaya dayalı alternatif turizm türleri olduğu, en az çalışma yapılan alanın ise eğitime dayalı alternatif turizm türleri olduğu ifade edilebilir.

Tablo 1: Alternatif Turizm Türlerine Göre Makale Sayısı

Yıl Aralıkları	Alternatif Turizm Türü	Makale Sayısı
1995-2019	Doğaya Dayalı Alternatif Turizm	188 adet
1995-2019	Kültüre Dayalı Alternatif Turizm Türleri	35 adet
1995-2019	Özel İlgiye Dayalı Alternatif Turizm Türleri	83 adet
1995-2019	Eğitime Dayalı Alternatif Turizm Türleri	15 adet
Toplam		321

Tablo 2'de doğaya dayalı alternatif turizmin alt kategorilerine göre makale sayıları değerlendirilmiş, bu kategoride en çok çalışılan konunun 76 makale ile kırsal turizm olduğu, bunu 49 makale ile termal turizmin ve 18 makale ile eko-turizmin izlediği tespit edilmiştir. Bu kategoride en az çalışmanın dağ turizmi, akarsu turizmi, sualtı dalış turizmi ve hava sporları turizmi olduğu ve yaban hayat gözlemciliği turizmi ile olağanüstü olayları izleme turizmi üzerinde ise hiç çalışmaya rastlanmamıştır.

Tablo 2: Doğaya Dayalı Alternatif Turizm Alt Kategorilerine Göre Makale Sayısı

Doğaya Dayalı Alternatif Turizm Alt Kategorileri	Makale Sayısı
Eko-turizm	18
Yayla Turizmi	6
Dağ Turizmi	1
Akarsu Turizmi	1
Termal Turizm	49
Kış Turizmi	9
Kırsal Turizm	76
Dağ ve Doğa Yürüyüşü Turizmi	5
Atlı doğa turizmi	4
Sualtı Dalış Turizmi	1
Yön Bulma Turizmi	6
Hava Sporları Turizmi	1
Balon Turizmi	5
Kuş Gözlemciliği Turizmi	2
Yaban Hayat Gözlemciliği Turizmi	0
Botanik Turizmi	4
Olağanüstü Olayları izleme Turizmi	0
Toplam	188

Tablo 3'de kültüre dayalı alternatif turizmin alt kategorilerine göre makale sayıları değerlendirilmiş, bu kategoride en çok çalışmanın 20 makale ile hüzün turizmi konusunda yapıldığı görülmüştür. Etnik turizm ise sadece bir makalede çalışılmıştır.

Tablo 3: Kültüre Dayalı Alternatif Turizm Alt Kategorilerine Göre Makale Sayısı

Kültüre Dayalı Alternatif Turizm Alt Kategorileri	Makale Sayısı
Kültürel Miras	6
Hüzün Turizmi	20
Etnik Turizm	1
Kent Turizmi	4
Özel Etkinlik Turizmi	4
Toplam	35

Tablo 4'e bakıldığında özel ilgiye dayalı alternatif turizm kategorisinde en çok çalışmanın 66 makale ile gastronomi turizmi kapsamında yapıldığı belirlenmiştir. Golf turizmi, uzay turizmi, av turizmi ve alışveriş turizmi konularında sadece birer çalışmanın olması da dikkat çekicidir.

Tablo 4: Özel İlgiye Dayalı Alternatif Turizm Alt Kategorilerine Göre Makale Sayısı

Özel İlgiye Dayalı Alternatif Turizm Alt Kategorileri	Makale Sayısı
Golf Turizmi	1
Uzay Turizmi	1
Yat Turizmi	-
Av Turizmi	1
Mağara Turizmi	4
Macera Turizmi	4
Alışveriş Turizmi	1
Şarap Turizmi	2
Gastronomi Turizmi	66
Film Turizmi	3
Toplam	83

Tablo 5’de eğitime dayalı alternatif turizm kategorisinde en çok çalışılan konu başlığı kongre turizmi olarak tespit edilmiştir.

Tablo 5: Eğitime Dayalı Alternatif Turizm Alt Kategorilerine Göre Makale Sayısı

Eğitime Dayalı Alternatif Turizm Alt Kategorileri	Makale Sayısı
Kongre Turizmi	12
Gençlik Turizmi	3
Toplam	15

Tablo 6’da alternatif turizm makaleleri, kullanılan yöntemlere göre değerlendirilmiş ve nitel yöntemlerin çok daha fazla kullanıldığı belirlenmiştir.

Tablo 6: Alternatif Turizm Makalelerinin Kullanılan Yöntemlere Göre Değerlendirilmesi

Alternatif Turizm Türü	Kullanılan Yöntem	
	Nitel (Kavramsal, swot analizi, alan çalışması)	Nicel (Anket)
Doğaya Dayalı Alternatif Turizm	130	58
Kültüre Dayalı Alternatif Turizm Türleri	33	2
Özel İlgiye Dayalı Alternatif Turizm Türleri	60	23
Eğitime Dayalı Alternatif Turizm Türleri	12	3
Toplam	235	86

Tablo 7’de doğaya dayalı alternatif turizm türlerine ilişkin çalışmaların, hangi destinasyonlarda gerçekleştirildiği analiz edilmiş ve kategorilere göre sınıflandırma yapılmıştır. Buna göre, doğaya dayalı alternatif turizm türlerine ilişkin çalışmalarda, en fazla Afyon, Balıkesir ve Muğla destinasyonlarının yer aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 7: Alternatif Turizm Türlerinin Destinasyonlara Göre Dağılımı

Alternatif Turizm Türü	Destinasyon Adı	Makale Sayısı
Doğaya Dayalı Alternatif Turizm Türleri	Afyon	16
	Balıkesir	13
	Muğla	9
	Erzurum/İzmir	8
	Artvin/Bursa/Nevşehir	7
	Ankara	6
	Isparta	5
	Manisa/Çanakkale/Yozgat	4
	Eskişehir/Kahramanmaraş/Tokat/Bolu/Konya/Denizli	3
	Gümüşhane/Rize/Sivas/Aydın/Kayseri/Kocaeli/Aksaray/Kastamonu/Trabzon/Ardahan/Burdur	2
	Diğer (Genel olarak ülke çapında gerçekleştirilen genel kapsamlı çalışmalar)	82

Tablo 8’de kültüre dayalı alternatif turizm türlerinin gerçekleştirildiği destinasyonlar incelenmiş ve Çanakkale, Erzincan ve Tokat destinasyonlarının ön plana çıktığı belirlenmiştir.

Tablo 8: Alternatif Turizm Türlerinin Destinasyonlara Göre Dağılımı

Alternatif Turizm Türü	Destinasyon Adı	Makale Sayısı
Kültüre Dayalı Alternatif Turizm Türleri	Çanakkale	5
	Erzincan	3
	Tokat	2
	İzmir	2
	Diğer	23

Tablo 9’a bakıldığında özel ilgiye dayalı alternatif turizm türlerine ilişkin çalışmaların ağırlıklı olarak İzmir, Antalya, Nevşehir, İstanbul, Mersin ve Balıkesir’de gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tablo 9: Alternatif Turizm Türlerinin Destinasyonlara Göre Dağılımı

Alternatif Turizm Türü	Destinasyon Adı	Makale Sayısı
Özel İlgiye Dayalı Alternatif Turizm Türleri	İzmir	7
	Antalya	4
	Nevşehir/İstanbul/Mersin/Balıkesir	3
	Ankara/Erzurum/Erzincan/Çanakkale/Adana/Konya/Yozgat/Bolu	2
	Diğer	44

Tablo 10’da ise eğitime dayalı alternatif turizm türleri ile ilgili makalelerin çalışma alanlarının İstanbul, Nevşehir, Konya ve Bolu destinasyonlarında ağırlıklı olarak çalışıldığı göze çarpmaktadır.

Tablo 10: Alternatif Turizm Türlerinin Destinasyonlara Göre Dağılımı

Alternatif Turizm Türü	Destinasyon Adı	Makale Sayısı
Eğitime Dayalı Alternatif Turizm Türleri	İstanbul	3
	Nevşehir	3
	Konya	2
	Bolu	2
	Diğer	5

III. SONUÇ

Bu çalışma 2019 Nisan ayı itibarıyla, alternatif turizm alanında ülkemizde yapılan ulusal çalışmaların bibliyometrik analizini gerçekleştirmek, çeşitli açılardan bu çalışmaları sınıflandırarak bundan sonra bu konuya yoğunlaşacak olanlara yol göstermek ve alternatif turizm literatürüne katkıda bulunmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Alternatif turizm ve alt kategorilerinin anahtar kelimeleriyle yapılan aramalar sonucunda, 1995-2019 yılları arasında toplam 321 adet ulusal makalenin mevcut olduğu, bu makalelerden 188'inin doğaya dayalı, 83'ünün özel ilgiye dayalı, 35'inin kültüre dayalı ve 15'inin ise eğitime dayalı alternatif turizm türü olduğu görülmüştür. Ülkemizde, en yaygın olarak çalışılan konunun, doğaya dayalı alternatif turizm türleri olduğu, en az çalışma yapılan alanın ise eğitime dayalı alternatif turizm türleri olduğu ifade edilebilir.

Doğaya dayalı alternatif turizmin alt kategorilerine bakıldığında, en çok çalışılan konunun kırsal turizm olduğu tespit edilmiştir. Bu kategoride en az çalışmanın dağ turizmi, akarsu turizmi, sualtı dalış turizmi ve hava sporları turizminde olduğu belirlenmiştir. Yaban hayat gözlemciliği ile olağanüstü olayları izleme turizmi üzerinde ise hiç çalışmaya rastlanmamıştır. Kültüre dayalı alternatif turizmin alt kategorileri değerlendirildiğinde, bu kategoride en çok çalışmanın hüzün turizmi konusunda yapıldığı görülmüştür. Etnik turizm ise sadece bir makalede çalışılmıştır. Özel ilgiye dayalı alternatif turizm kategorisinde en çok çalışmanın gastronomi turizmi kapsamında yapıldığı belirlenmiştir. Golf turizmi, uzay turizmi, av turizmi ve alışveriş turizmi konularında sadece birer çalışmanın olması da dikkat çekicidir. Eğitime dayalı alternatif turizm kategorisinde en çok çalışılan konu başlığı ise kongre turizmi olarak tespit edilmiştir.

Alternatif turizm makaleleri, çalışmada kullanılan yöntemlere göre de değerlendirilmiş ve kavramsal inceleme, swot analizi, alan çalışması gibi nitel yöntemlerin daha fazla kullanıldığı belirlenmiştir. Son yıllarda sosyal bilimlerdeki bilimsel araştırma paradigmlarında yaşanan nicelden nitele kayış burada da göze çarpmaktadır. Nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanıldığı bir araştırma tespit edilememiştir. Alternatif turizm türlerine ilişkin çalışmaların, hangi destinasyonlarda gerçekleştirildiği de analiz edilmiş ve kategorilere göre sınıflandırma yapılmıştır. Buna göre, doğaya dayalı alternatif turizm türlerine ilişkin çalışmalarda, en fazla Afyon, Balıkesir ve Muğla; kültüre dayalı alternatif turizm türlerine ilişkin çalışmalarda, Çanakkale, Erzincan ve Tokat; özel ilgiye dayalı alternatif turizm türlerine ilişkin

çalışmalarda İzmir, Antalya, Nevşehir, İstanbul, Mersin ve Balıkesir; eğitime dayalı alternatif turizm türlerine ilişkin çalışmalarda ise İstanbul, Nevşehir, Konya ve Bolu destinasyonlarının ön planda olduğu tespit edilmiştir.

Alternatif turizm konusunda, henüz hiç ulusal makaleye rastlanılmayan konu başlıklarının olması, alternatif turizm konusunda çalışma yapmak isteyen akademisyenler için ilginç çalışma alanları olarak önerilebilir. Araştırmamız sadece ulusal makaleler üzerinde gerçekleştirilmesi araştırmanın kısıtı olarak görülse de daha sonraki çalışmalarda, alternatif turizm türleri ile ilgili ulusal ve uluslararası tüm makale, tez ve diğer akademik çalışmalarla genişletilmesi düşünülebilir. Bu araştırma ile ulusal makale düzeyinde de olsa, alternatif turizm türleri üzerinde gerçekleştirilen çalışmaların gelişimi, kapsam genişletildiğinde daha büyük ölçekle gösterilebilecektir.

KAYNAKLAR

- [1] A.Albayrak, Alternatif Turizm, Detay Yayıncılık, 2013, Ankara.
- [2] Z. Bulut, "Kemaliye İlçesi ve Yakın Çevresinin Alternatif Turizm Kapsamında Rekreatif Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, 2006.
- [3] B. Kılıç ve A.Kurnaz, "Alternatif Turizm ve Ürün Çeşitliliği Oluşturmada Ekolojik Çiftlikler: Pastoral Vadi Örneği", İşletme Araştırmaları Dergisi, 2(4), 2010, 39-56.
- [4] A.Baytok, E. Pelit, H.H. Soybalı, "Alternatif Turizm mi Turizmde Çeşitlilik mi? Kavramsal Bir Değerlendirme", Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, IV, 2017, 1-14.
- [5] B. Bramwell ve B.Lane, "Sustainable Tourism: an Evolving Global Approach", Journal of Sustainable Tourism, 1993,1(1), 1-5.
- [6] C. Avcıkurt, Turizm Sosyolojisi Genel ve Yapısal Yaklaşım. Detay Yayıncılık, 2009, Ankara.
- [7] S. Doğan ve Z. Yıldız, "Bölgesel Kalkınma, Turizmin İlişkisi ve Göller Bölgesi Kalkınmasında Alternatif Turizm Potansiyelinin Kullanılabilirliğine Yönelik Bir Araştırma", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2007, 2(6), 147-181.
- [8] R. W. Butler, "Alternative Tourism, Pious Hope or Trojan Horse?", Journal Of Travel Research, 1990, 28 (3), 40-45.
- [9] R.K. Blamey, "Ecotourism: The Search for an Operational Definition, Journal of Sustainable Tourism, 1997, 5 (2), 109-130.
- [10] İ.Akova, "Alternatif Turizm Olanaklarımız", Coğrafya Dergisi, 2000, 8, 71-84.
- [11] Y. Öztürk ve İ.Yazıcıoğlu, "Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma", Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 2002, 2, 183-195.
- [12] A.Akış ve B.Kaya, "Manavgat'ın (Antalya) Alternatif Turizm Potansiyeli", Coğrafyacılar Demeği Yıllık Kongresi Bildiriler Kitabı: 95-102. 2013, İstanbul.
- [13] S. Çelik, "Alternatif Turizm", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2018, 11 (56), 193-204.
- [14] S. Bahçe, G. Yüksek, H. Öney ve D. Çiçek, "Alternatif Turizm" Anadolu Üniversitesi Yayını, 2013, No: 2744.